

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudkyně Veroniky Juříčkové a soudce Petra Šuránka v právní věci žalobce: **J. K.**, zastoupeného Mgr. Petrou Severovou, advokátkou, sídlem 5. května 163, Sokolov, proti žalované: **Česká advokátní komora**, sídlem Národní 118/16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 24. 5. 2024, č. j. 10.01-000285/23-003, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 10. 2024, č. j. 6 A 54/2024-32,

t a k t o :

- I. Návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**
- II. Kasační stížnost **se zamítá.**

Odůvodnění:

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 24. 5. 2024 rozhodla o žádosti žalobce o určení advokáta k poskytnutí právní pomoci v civilním soudním řízení. Proti tomuto rozhodnutí žalobce podal žalobu a následně v průběhu řízení požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce a doložil městskému soudu vyplněné prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, spolu s listinami dokládajícími některé v něm tvrzené skutečnosti. Uvedl, že bydlí sám, je svobodný, nemá vůči nikomu vyživovací povinnost a nikdo nemá vyživovací povinnost vůči němu, nevlastní žádný majetek vyšší hodnoty. Žalobce je evidován jako uchazeč o zaměstnání a byl mu přiznán první stupeň invalidity. Jeho příjmy jsou tvořeny příspěvkem na bydlení ve výši 3 069 Kč měsíčně, příspěvkem na živobytí ve výši 3 625 Kč měsíčně a typizovanou poukázkou na nákup zboží nebo služeb ve výši 2 100 Kč měsíčně. Výdaje dle jeho tvrzení spočívají v částce 498 Kč za nájemné a 650 Kč za místní poplatky. Dále má dluhy u VZP a společnosti T-Mobile, přičemž

nezná jejich přesnou výši a není schopen je splácet. Tvrze skutečnosti žalobce doložil potvrzením o poskytnutí dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí ze dne 1. 7. 2024, oznámením Úřadu práce ČR – Krajské pobočky v Karlových Varech ze dne 15. 7. 2024 a potvrzením o době vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání a poskytování podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci ze dne 14. 8. 2024.

[2] Městský soud shora označeným usnesením žalobci přiznal osvobození od soudních poplatků ve výši 90 % a ustanovil mu zástupkyni, advokátku Mgr. Petru Severovou. Městský soud shledal, že popsané majetkové poměry neumožňují žalobci zaplatit soudní poplatek 3 000 Kč v plné výši, avšak umožňují mu zaplatit alespoň jeho malou část. Žalobcův měsíční příjem činí kolem 8 000 Kč, dle názoru městského soudu je tedy v jeho silách jednorázově zaplatit částku 300 Kč. Soudní poplatek v této výši má spíše symbolickou povahu a představuje přibližně 4 % žalobcova měsíčního příjmu, nebude tedy pro něj neúnosnou zátěží, naproti tomu bude zachován smysl institutu soudních poplatků. Shledáním důvodů pro částečné osvobození od soudního poplatku byla naplněna první podmínka pro ustanovení zástupce, načež městský soud shledal naplněnou rovněž druhou podmínku, a sice existenci potřeby k ochraně žalobcových práv, a to s ohledem na nedostatečnou orientaci žalobce v právním řádu České republiky, zřejmou ze žaloby. Ustanovil proto žalobci zástupkyni, která jej zastupovala již v typově podobném řízení u Nejvyššího správního soudu.

[3] Žalobce (stěžovatel) napadl usnesení městského soudu kasační stížností. Nesouhlasil s osvobozením od soudních poplatků z 90 %, a to s ohledem na složitost věci a svou hmotnou nouzi. Rovněž nesouhlasil s ustanovením zástupkyně Mgr. Petry Severové, neboť má jiné zájmy než zastupování stěžovatele, jak se již ukázalo. Navrhl proto zrušení napadeného usnesení a vrácení věci městskému soudu k novému posouzení.

[4] Ve věci se vyjádřila i zástupkyně stěžovatele. Uvedla, že stěžovatel nereagoval na její dopisy, jedná zcela samostatně a svá podání s advokátkou nekonzultuje. S odkazem na stěžovatelův nesouhlas s jejím ustanovením uvedla, že mezi ní a stěžovatelem došlo k hrubému narušení důvěry. Z uvedených důvodů projevila souhlas se zproštěním zastupování.

[5] Stěžovatel zároveň s kasační stížností požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Vzhledem k tomu, že se v této věci jedná o kasační stížnost proti procesnímu rozhodnutí, stěžovateli nevznikla poplatková povinnost (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Zároveň ani v řízení o kasační stížnosti nemohly vzniknout náklady státu, které by musel stěžovatel platit, pokud by nebyl osvobozen (§ 60 odst. 4 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků samostatně nerozhodoval.

[6] Jak plyne z citovaného usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu, stěžovatel rovněž nemusí být pro tento případ v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem. Jelikož však stěžovatel o ustanovení advokáta v kasační stížnosti požádal, Nejvyšší správní soud jeho žádost posoudil.

pokračování

[7] Předně Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel již zástupkyni ustanovenou má. Podle § 35 odst. 10 in fine s. ř. s. *zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti*. Nejvyšší správní soud přitom nepřehlíží, že stěžovatel brojí proti ustanovení konkrétní zástupkyně, nicméně zástupkyně stěžovatele dosud nebyla zastupování zproštěna. Nejvyšší správní soud proto v průběhu řízení z procesní opatrnosti stěžovateli doručoval písemnosti jak prostřednictvím jeho zástupkyně, tak přímo stěžovateli. Dále se Nejvyšší správní soud zabýval tím, zda není k ochraně práv stěžovatele třeba ustanovit nového zástupce pro nyní vedené řízení o kasační stížnosti.

[8] Advokáta je třeba účastníkovi ustanovit k ochraně jeho práv tehdy, jde-li o věc skutkově nebo právně složitou a jestliže potřeba jeho ochrany v soudním řízení vyplyne najevo např. z nekvalifikovaných podání (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004-64, ze dne 18. 1. 2006, č. j. 4 Azs 390/2005-98, či ze dne 4. 12. 2013, č. j. 1 As 117/2013-17). V daném případě se jedná o posouzení jednoduché otázky (splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupkyně). Stěžovatel v kasační stížnosti vyjadřuje svůj nesouhlas s rozhodnutím městského soudu, ve vztahu k osvobození od soudních poplatků odkazuje na svou hmotnou nouzi a ve vztahu k ustanovení zástupkyni uvádí její jiné zájmy. Kasační stížnost tedy obsahuje stížní důvody a ustanovení nového zástupce není k ochraně práv stěžovatele nezbytně nutné (srov. § 35 odst. 10 s. ř. s.). Návrh stěžovatele na ustanovení zástupce proto Nejvyšší správní soud zamítl.

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] V řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí o neosvobození od soudních poplatků (resp. proti neúplnému osvobození od soudních poplatků) Nejvyšší správní soud přezkoumává, zda pro toto rozhodnutí byly splněny podmínky stanovené § 36 odst. 3 s. ř. s. a další podmínky vyplývající z právního řádu.

[11] Podle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti*.

[12] Účelem osvobození od soudních poplatků je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých sociálních poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, který by mu případně znemožnil přístup k soudní ochraně ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Představuje určitou výjimku ze zákonné poplatkové povinnosti, nikoli institut umožňující bezbřehý bezplatný přístup k soudu (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 7. 2009 č. j. 9 Ans 6/2009-71). Pro zachování odpovědnosti při podávání návrhů by se měly finančně

podílet na řízení i osoby s malými příjmy. Výši tohoto podílu je ovšem třeba přiměřeně moderovat. Soud je povinen v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2009, č. j. 8 As 20/2009-50). V otázkách poměrného osvobození od soudních poplatků je tedy z povahy věci vždy přítomna jistá míra uvážení soudu, jež se musí pohybovat v zákonných mezích a musí odpovídat skutkovým okolnostem (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 As 75/2013-17). Pro přiznání úplného osvobození od soudních poplatků je nutno, aby zde navíc existovaly zvlášť závažné důvody pro takové osvobození.

[13] Předestřeným požadavkům městský soud vyhověl. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků vycházel z osobních, majetkových a výdělkových poměrů stěžovatele, zabýval se všemi rozhodnými skutečnostmi, které stěžovatel ve svém prohlášení uvedl, a přehledně a srozumitelně vysvětlil, z jakých důvodů stěžovateli přiznal osvobození od soudních poplatků a proč právě v rozsahu 90 %. Nejvyšší správní soud se rovněž ztotožňuje se závěrem městského soudu, na jehož rozsudek v podrobnostech odkazuje, že stěžovatel je schopen alespoň částečně nést poplatkovou povinnost. Stěžovatelem tvrzené osobní, majetkové a výdělkové poměry dle Nejvyššího správního soudu odůvodňují osvobození od soudních poplatků, nikoli však v plném rozsahu, ale v takové míře, aby stěžovateli nebyl bezdůvodně odepřen přístup k soudu. Míra osvobození 90 % dle Nejvyššího správního soudu naplňuje účel tohoto institutu a zároveň nepředstavuje překážku přístupu k soudní ochraně.

[14] Pokud jde o výrok ve věci ustanovení zástupkyně, Nejvyšší správní soud neshledává nezákonnost, pro kterou by bylo třeba jej zrušit. Městský soud náležitě odůvodnil, proč vyhověl návrhu stěžovatele na ustanovení zástupkyně, i z jakého důvodu ustanovil právě Mgr. Petru Severovou. Vzhledem k tomu, že zástupkyně stěžovatele zastupovala již v řízení vedeném u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 7 As 183/2023 a stěžovatel proti jejímu zastupování nevznnesl žádné námitky, a to ani v navazující ústavní stížnosti, nelze městskému soudu vytýkat její opětovné ustanovení.

[15] Nejvyšší správní soud nepřehlédl nespokojenost stěžovatele s výběrem konkrétní zástupkyně ani vyjádření zástupkyně. Tyto skutečnosti však nemohou být důvodem pro zrušení rozhodnutí městského soudu v řízení o kasační stížnosti, neboť nezpůsobují jeho nezákonnost. Uvedenými otázkami se bude v dalším řízení zabývat městský soud a zvolí další procesní postup.

[16] Z výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost stěžovatele není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[17] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v konečném rozhodnutí o věci.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 9. ledna 2025

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu